

Dr. Kolláth György

Messziről indítok: 20 évvel ezelőtt az újságíró-etika egyik tilalmazott módszere volt „a privatizálás”, vagyis az, amikor a saját sérelmet, kudarcot, bajt, rosszkedvet közügyként próbálták megjeleníteni. Érdemes erre gondolni most, amikor a FIDESZ hebehurgya módon összekapott népszavazási kezdeményezése próbál átmenni a közbeszéd alsó szélé középebe.

A privatizációt országos népszavazás útján támadó kérdés reggel még ez volt: „Egyetért-e ön azzal, hogy a privatizációt állítsa le a kormány?” Déltájt ugyanez már így festett: „Egyetért-e Ön azzal, hogy az Országgyűlés azonnali hatállyal állítsa le a gazdasági társaságokban és a közhasznú társaságokban meglévő állami tulajdon privatizációját?” Jön harmadik mutáció is?

A kezdeti (és ugyancsak kezdetleges) kérdés semmiféle alkotmányossági próbát nem állt volna ki. Országos népszavazással célba venni az Országgyűlést lehet, a kormányt nem lehet. Alapfeltétel, hogy a kezdeményezés az Országgyűlés hatáskörébe tartozó kérdésre vonatkozzék. Parlament és kormány: nem mindegy, köztük ugyanis direkt alá-, fölé rendeltség nincsen, a T. Ház csupán ellenőrzi, de nem irányítja a kabinet munkáját. Egyik sem utasíthatja a másikat, természetesen az Országgyűlés által alkotott törvény a kormányra nézve is kötelező. Ott, ahol hatalom-megosztás létezik, mindez evidencia.

A módosított kérdés alkotmányellenessége már rejtettebb, de nagy biztonsággal - és szerintem több tételben - kimutatható. Ebben van konkrét ütközés alkotmányos szabályokkal, de alkotmányos elvek, fundamentumok semmibe vétele is igazolható.

Az utóbbiakkal kezdeném. Alaptörvényünk szerint a Magyar Köztársaság demokratikus jogállam. A legkevesebb, amit ez megkíván az, hogy jogbiztonság érvényesüljön, például világos legyen az állami-közhatalmi döntések tartalma, értelme, kerete, hatóköre, realitása. Alkotmányos norma: Magyarország gazdasága olyan piacgazdaság, amelyben a köztulajdon és a magántulajdon egyenjogú és egyenlő védelemben részesül. Van rendelkezés az állam vagyonáról, s az állam kizárólagos tulajdonáról és kizárólagos gazdasági tevékenységéről is, ti. ezek körét törvény szabja meg. Alkotmányos tétel: „A magyar állam tulajdona nemzeti vagyon.” Semmi további hókusz-pókusz. Végül, az alkotmány kinyilvánítja, hogy az állam tulajdonában álló vállalatok és gazdálkodó szervezetek a törvényben meghatározott módon és felelősséggel önállóan gazdálkodnak. Nagyban-egészében ma, sajnos, ennyi a gazdasági alkotmányosság lényege. De ebből is látható: örökre el kell(ene) felejteni azt a dogmát, hogy a magántulajdon alacsonyabb rendű forma a nemzeti vagyonhoz képest. Azt is, hogy a tulajdoni formáknak egyáltalán lehet rangsora, ergo piacgazdaságban a „jó” = a közös, a „rossz”, a gyanús, és veszélyes = az összes többi. Kriptokommunista agyrém, ha még mindig a letűnt világ (tervgazdálkodás, hiánygazdaság, direkt irányítás le egészen a munkapadig, s ebben túltengő, paternalista állami szerep, sőt monopólium) után nosztalgizálunk. Nem gondolnám, hogy - a hibás gondolatmenetet végletekig fokozva - bárki komolyan visszaállamosításra törekedne. De szembe menni mindazzal, ami gazdasági berendezkedésünk lényege: értelmetlen és eleve bukásra ítélt próbálkozás. Persze, nem csak egyféle gazdasági filozófia lehetséges, sőt megértem azt is, ha az a stratégia, hogy nincsen stratégia, csakis napi politikai taktikázás van. De azért már mégse lehetne - Európában - a konzervatív jobboldalnak ultrabalos butasággal előállnia. Elképzelem: M. Thatcher, a piacgazdaság őskonzervatív híve, a nagy és sikeres privatizátor bizony eltörné a sodrófát az ifjú hátakon, ha ilyesmire próbálnák őt rávenni.

Cím
Privát pártvétő
Dátum
2004.10.06.

Dr. Kolláth György

A népszavazáshoz való jog a választópolgárok politikai alapjoga. Helyesen ennek nem a megnyirbálása, hanem tisztelete, sikeres „beüzemlése” lenne közös feladat. Sajnos, ez is inkább megrokkanni látszik az egymást követő kamu kísérletezésekkel. Sem a kórház törvény, sem a kettős állampolgárság ügye, még inkább a mostani nekibuzdulás nem erősíti, hanem gyengíti a közvetlen népi hatalomgyakorlást. A népszavazás ugyanis kezd pártos vétó lenni, a parlamenti politizálás folytatása más eszközökkel, egyfajta mumus, mellyel sakkban lehet tartani a kormányon lévőket. Ez a „jön a farkas, jön a farkas” mesére emlékeztet, félő, hogy aztán amikor tényleg jön, senki nem hisz neki. Ezzel az alkotmányos intézménnyel is a rendeltetése és alaptörvényi behatároltsága szerint kellene élni, de ez mintha itthon, ma súlytalan érv volna.

Pedig, az alkotmány szerint (9 másik esetkör mellett) nem lehet országos népszavazást tartani a költségvetésről, s a költségvetés végrehajtásáról. Régi pénzügyi-költségvetési megoldás, hogy a privatizációs bevétel standard része a költségvetési törvénynek (is), hasonlóképpen a zárszámadásról szóló törvényben is helyt kap ez, néha éppen ott korrigálják a számokat. Ez figyelhető meg a tavalyi zárszámadás jelenlegi parlamenti vitája során. Semmi kétség: az új kormány benyújtás előtt álló költségvetési törvénye számol privatizációs bevételekkel. Az már csak jogértelmezés dolga, hogy vajon csak az egész költségvetés, és annak végrehajtása tiltott népszavazási tárgykör, avagy ezek közvetlen, tényleges, fontos része is. Szerintem: az előbbi értelmezés korrekt.

A kapkodva összeállított kérdés hagy más alkotmányos kívánnivalót is maga után. Vajon miért csak a GT-éknél és a KHT-éknél már meglévő (?) vagyon eladását blokkolnák, amikor másoknál is van állami vagyon: pl. helyi önkormányzatnál, köztestületnél, közalapítványnál, sportvagyon talán másféle szervezetnél (egyesületnél) is? Mi a felosztás elvi-gyakorlati alapja, van-e egyáltalán ilyen, avagy itt diszkrimináció képződne?

Az elektromosságot „felfedező” Faraday még tudta, s közölte is uralkodójával: a király is legfeljebb adót vehet ki arra, ami másé, de nem kénye-kedve szerint játszhat húzd meg, eresz meg-et a polgárok, a közösségek, a tőle független autonómiák vagyonával.